

Directions of Improvement the Judicial Administrative System in Ukraine in Terms of Its Europeanization and in the Context of Association Agreement

UDC: 342.56(477):061.1(ЄС)

DOI: <https://doi.org/10.15421/152453>

Bielova Alla

Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0001-6274-7167>, allaac@ukr.net

Dnipro University of Technology (Dnipro, Ukraine)

Abstract

The article is devoted to the identification of key areas of improvement of the judicial administrative system in Ukraine in the context of its Europeanization and the Association Agreement with the EU. The article emphasizes the importance of ensuring conditions for judicial proceedings, guaranteeing citizens' rights to access to justice and judicial protection.

Judicial administration in domestic practice is a recent phenomenon that goes through natural stages of evolution in order to increase its capacity and potential. It is substantiated that the Europeanization process necessitates internal organizational transformations for the implementation of European agreements. The article shows that strengthening the authority and respect of the court depends not only on the procedural work of the judge, but also to a large extent on the clear and effective operation of the court apparatus and the entire system of court administration.

The directions for improving the system of judicial administration in Ukraine are considered through the lens of an effective legislative framework, managerial and organizational potential and independence of the judicial power of Ukraine to guarantee the importance of financial security and stability, which should be determined exclusively by law and not depend on power-political decisions, is actualized today.

Particular attention in the article is focused on the need to grant the judiciary of Ukraine the right of legislative initiative, which ensures the equality of powers of the three branches of government, the need to minimize the participation of judges in solving administrative issues in order to strengthen the independence of the judiciary, as well as legislative regulation of the powers and responsibilities of the head of the court staff, ensuring his legal protection and excluding any possibility of discrimination in the field of work.

Keywords: judicial administration system, judicial administration, state administration, public administration, public administration, subjects of the judicial administration system, government officials, court apparatus, head of court apparatus, Europeanization, rule of law, Association Agreement with the EU

Напрями вдосконалення системи судового адміністрування в Україні в умовах її європеїзації та в контексті угоди про асоціацію

Белова Алла

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна)

Анотація

Стаття присвячена визначенню ключових напрямів вдосконалення системи судового адміністрування в Україні в умовах її європеїзації та в контексті Угоди про асоціацію з ЄС. У статті наголошується на важливості забезпечення умов для здійснення судочинства, гарантування прав громадян на доступ до правосуддя та судовий захист.

Судове адміністрування у вітчизняній практиці є новітнім феноменом, який проходить закономірні етапи еволюції з метою підвищення його спроможності та потенціалу. Обґрунтовано, що процес європеїзації зумовлює необхідність внутрішньо-організаційних перетворень для виконання європейських домовленостей. У статті показано, що зміцнення авторитету і поваги до суду залежить не тільки від процесуальної роботи судді, а й значною мірою від чіткої та ефективної діяльності апарату суду та всієї системи судового адміністрування. Напрями удосконалення системи судового адміністрування в Україні розглядаються крізь призму дієвої законодавчої бази, управлінсько-організаційного потенціалу та незалежності судової влади України, задля гарантування якої на сьогодні актуалізується важливість фінансової гарантованості та стабільності, що має визначатися виключно законом і не залежати від владно-політичних рішень. Окрему увагу у статті зосереджено на необхідності надання судовій владі України права законодавчої ініціативи, що забезпечує рівноправність повноважень трьох гілок влади, необхідності мінімізації участі суддів у вирішенні адміністративних питань для посилення незалежності судової влади, а також законодавчого врегулювання повноважень та відповідальності керівника апарату суду із забезпеченням його правового захисту та виключенням будь-яких можливостей дискримінації у сфері праці.

Ключові слова: с система судового адміністрування, судове адміністрування, державне управління, публічне адміністрування, публічне управління, суб'єкти системи судового адміністрування, державні службовці, апарат суду, керівник апарату суду, європеїзація, верховенство права, Угода про асоціацію з ЄС

Стаття надійшла / Article arrived: 30.10.2024

Схвалено до друку / Accepted: 24.12.2024

Вступ.

Система судового адміністрування – це своєрідний кордон судової влади України, який захищає її від сторонніх незаконних посягань та створює організаційні умови для її ефективного функціонування у балансі забезпечення принципу верховенства права та найвищих інтересів суспільства. Система судового адміністрування України повинна постійно контролювати усі питання внутрішнього організаційного характеру, які мають безпосередній вплив на ефективність здійснення судочинства. І ця умова є вкрай складною, вимагаючи від суб'єктів системи судового адміністрування, державних службовців об'єктивності, компетентності, дієвості, продуктивності та ефективності. Цим зумовлюється актуальність дослідження напрямів вдосконалення системи судового адміністрування в Україні в умовах її європеїзації та в контексті Угоди про асоціацію з ЄС.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій свідчить про відсутність в науковій доктрині самостійних досліджень, присвячених напрямам вдосконалення системи судового адміністрування в Україні в умовах її європеїзації та в контексті Угоди про асоціацію з ЄС. Разом з тим, вагомий базис наукових доробок з питань європеїзації публічного управління та адміністрування, що може слугувати основним фундаментом для вирішення поставленої проблеми, був створений такими науковцями, як Л. Прокопенко, О. Рудік, Н. Рудік, В. Баштанник, Н. Гончарук та ін.

Метою статті є визначення ключових напрямів вдосконалення системи судового адміністрування в Україні в умовах її європеїзації та в контексті Угоди про асоціацію з ЄС, що матиме позитивний вплив на успішність виконання європейських домовленостей.

Результати дослідження.

Європеїзація системи судового адміністрування в Україні в контексті Угоди про асоціацію – це багатовимірна концепція. Враховуючи це, на наш погляд, визначення напрямів удосконалення системи судового адміністрування в Україні в умовах її європеїзації вимагає якісно нового підходу, коли в центр уваги буде поставлено не лише існуючі в цій сфері проблеми, а й ефективність та результативність їх вирішення. Ці напрями мають бути спрямовані на забезпечення належних умов для здійснення судочинства, прав громадян на доступ до правосуддя та судовий захист.

Судове адміністрування у вітчизняній судовій управлінській практиці є досить новітнім феноменом, що обумовлює для становлення його системи цілком закономірні етапи еволюції. Це притаманно всім загальнодержавним інсти-

туціям, які піддаються постійному розвитку задля підвищення своєї спроможності та потенціалу. Процес європеїзації системи судового адміністрування в Україні вимагає обґрунтування внутрішньо-організаційних перетворень на шляху виконання європейських домовленостей в контексті Угоди про асоціацію з ЄС.

Які б професійні, висококваліфіковані та неупереджені не були б судді, авторитет і повага до суду можливі, у тому числі, й за умови чіткої діяльності системи судового адміністрування в Україні та апарату кожного конкретного суду, як її невід'ємної складової, авторитету кожного державного службовця. Авторитет і повага до суду повинні базуватися як на високих професійно-ділових та морально-етичних якостях працівників суду, так і на правовому світогляді та правовій свідомості українського народу.

Судами України щороку вирішується мільйони судових справ різних категорій. При цьому, кількість справ що надходять на розгляд судів, постійно збільшується. Державна судова адміністрація України вказала на те, що упродовж 2025-2027 років прогнозується надходження на розгляд до судів 4 160 525,0 од. судових проваджень щороку (Про звернення Вищої ради правосуддя, 2024).

Зростання навантаження на суди, головним чином, пов'язано із політичними та соціальними процесами, що відбуваються в державі, воєнним конфліктом, розширенням видів правовідносин та суспільним розвитком.

Питання поліпшення судової діяльності, на наш погляд, потрібно розглядати і вирішувати в двох напрямках. Перший – це, беззаперечно, дієва законодавча база, зручна та зрозуміла система судоустрою та висококваліфікований суддівський корпус. Другий – це використання всіх тих організаційних можливостей, які б сприяли забезпеченню незалежності суддів, своєчасному, якісному та ефективному здійсненню ними судочинства, утвердженню в державі ставлення до людини як суб'єкта права.

Судова влада може бути незалежною тільки тоді, коли вона конституційно, законодавчо та організаційно забезпечена. На наш погляд, Конституцією України закладені дуже добрі фундаментальні основи для становлення незалежного, неупередженого та справедливого суду, що дає змогу сміливо стверджувати, що в Україні в цілому відбулося становлення судової гілки влади. Проте, окремі проблеми та протиріччя законодавчого, організаційного забезпечення діяльності судів у світлі європеїзації

системи судового адміністрування в Україні, які до цього часу вважаються другорядними, потребують свого вирішення.

Так, до сьогодні судова влада України не має права законодавчої ініціативи, щоб хоч якось впливати на вирішення проблем національного судочинства. Питання судової діяльності дуже часто вирішуються органами законодавчої та виконавчої влади без урахування думки судів, у той час, коли саме суди найкраще знають і розуміють реальний стан справу цієї сфери.

Наприклад, у США судова влада має повноваження складати законопроекти і нові правила цивільного процесу, кримінального процесу, процедури визнання банкрутом, апеляції та представлення доказів. Вона створила постійно діючі комітети, що збираються двічі на рік для перегляду існуючих процесуальних кодексів та визначення того, чи потрібно внесення змін до них. Проекти нових правил та поправок до існуючих положень потім затверджуються з'їздом суддів і надсилаються безпосередньо до парламенту. Протягом 90 днів парламент має або змінити законопроекти, або відхилити їх. Якщо протягом 90 днів Конгрес США не робить ні того, ні іншого, проекти змін автоматично набувають сили закону (Зіммер, 2011, с. 19).

Право законодавчої ініціативи є своєрідною балансуючою ланкою між законодавчим забезпеченням судової гілки влади України та ефективністю здійснення судочинства. Таке право забезпечує рівноправність повноважень трьох гілок влади, що загально визнано світовою спільнотою. Однак, орієнтація українського правосуддя на рівноправність та утвердження принципу незалежності судової влади до цього часу в Україні сприймається як прагнення до привілейованого становища. Представники законодавчої та виконавчої влади не бажають розуміти передбаченої Конституцією України ролі судів як рівноправної складової конституційного механізму державної влади. Від цього може серйозно постраждати репутація держави, яка за Угодою про асоціацію з ЄС, в рамках співробітництва у сфері юстиції, взяла на себе міжнародні зобов'язання зміцнювати судову владу, гарантувати її незалежність та неупередженість.

Тому, задля досягнення виконання європейських домовленостей, розбудови в Україні по-справжньому незалежного, неупередженого та справедливого суду, на нашу думку, доцільно надати право законодавчої ініціативи Вищій раді правосуддя, як колегіальному, незалежному конституційному органу державної влади та суддівського

врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів (Про Вищу раду правосуддя, 2016). З цією метою необхідно внести відповідні зміни до статті 93 Конституції України (1996) та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (2016).

Однією із надважливих умов незалежності судової влади України була, є і залишатиметься їх фінансова гарантованість та стабільність. Суть такої гарантованості та стабільності полягає у тому, що рівень фінансового забезпечення судової системи України має визначатися виключно законом і не залежати від владно-політичних рішень окремих структур виконавчої влади.

Бюджет дійсно незалежної судової влади не повинен підлягати перегляду та змінам міністерствами в структурі виконавчої влади або Кабінетом Міністрів України. Згідно із Конституцією України, як і в більшості демократичних систем, що ґрунтуються на принципах розподілу повноважень між гілками влади, повноваження щодо виділення коштів на сплату заробітної плати та видатків різних державних установ та органів судової системи належать до законодавчих повноважень парламенту – Верховної Ради України. Є абсолютно прийнятним те, що Міністерство Фінансів України консолідує бюджетний запит судової системи у загальне бюджетне подання до Верховної Ради України. Однак, беручи до уваги розподіл повноважень та незалежність судової гілки влади, неприйнятно те, що Міністерство Фінансів України може скорочувати або іншим чином змінювати бюджетний запит судової системи там, де вважає за необхідне.

Прикладом цього може слугувати така ситуація. На виконання вимог статті 152 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (2016) Державною судовою адміністрацією України, як головним розпорядником бюджетних коштів, було підготовлено бюджетний запит на 2023 рік у загальному розмірі 33 710,1 млн. грн. Вказаний бюджетний запит подано до Міністерства Фінансів України, яке в подальшому, за результатами його перегляду, внесло до нього зміни. Переглянутий бюджетний запит Міністерством Фінансів України було скеровано до Кабінету Міністрів України, де знову ж таки його було переглянуто та виправлено. У кінцевому підсумку відповідно до Закону

України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» Державній судовій адміністрації України, як головному розпоряднику бюджетних коштів, було передбачено видатки в сумі 17 324,5 млн. грн., що забезпечувало потребу органів системи правосуддя лише на 51,4% (Щодо організаційного та фінансового забезпечення діяльності органів судової влади, 2024).

Слід зазначити, що недофінансування судової гілки влади на 50%, у першу чергу – це обмеження можливості здійснення судьями передбачених законом процесуальних дій, що істотно впливає на якість відправлення правосуддя, строки розгляду судових справ. За таких умов суди починають виглядати як порушники закону в очах суспільства. У людей обгрунтовано виникають нарікання на їх роботу, формується негативне відношення до судової гілки влади в цілому.

У другу чергу – це відтік професійних кадрів із судової системи через неспроможність забезпечити гідний рівень оплати праці з урахуванням реального навантаження та відповідальності працівника за посадою. Оплата праці має приваблювати найкращих правників до роботи в судовій системі. Працівники апаратів судів не повинні звертатися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади щодо збільшення її розмірів. Як повідомляє «Судово-юридична газета» у своїй публікації від 26.06.2023, електронна петиція щодо критичної ситуації з оплатою праці працівників апаратів судів 26 червня 2023 р. достроково набрала необхідні 25 тисяч підписів (Петиція із закликом, 2023). Разом з цим, слід констатувати, що до цього часу проблема оплати праці в апаратах судів не вирішена.

Забезпечити фінансову гарантованість та стабільність судової влади України, на нашу думку, можливо виключно шляхом запровадження на законодавчому рівні спеціального порядку затвердження та розподілу видатків на забезпечення здійснення правосуддя судами усіх рівнів та функціонування органів і установ системи правосуддя.

За даними звіту СЕРЕЖ «Європейські судові системи – звіт СЕРЕЖ з оцінки – за 2020 рік (на основі даних за 2018 рік)» у європейських країнах бюджет судової системи в середньому становить 72 євро на душу населення, що дорівнює 0,33 ВВП (Європейські судові системи, 2020).

Як, індикативний варіант в національних умовах, бюджет судової влади України також може бути захищений гарантованим базовим нормативом, наприклад, відсотковою ставкою від прожиткового мінімуму для працездатних

осіб на душу населення із встановленням чіткого та зрозумілого порядку його подальшого розподілу між судами, органами та установами системи правосуддя. З цією метою, на нашу думку, доцільно внести відповідні зміни до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та додатково прийняти спеціальний нормативно-правовий акт, яким визначатиметься механізм державного фінансування здійснення правосуддя судами усіх рівнів та функціонування органів і установ системи правосуддя.

Проблему оплати праці працівників апарату судів, які є державними службовцями та працівниками патронатної служби, на нашу думку, доцільно було б вирішити шляхом надання їм спеціального статусу за законом. В такому випадку саме спеціальний Закон України «Про судоустрій і статус суддів» встановлював би основні засади до визначення розмірів їх посадових окладів. Такі положення прямо кореспондуються із Законом України «Про державну службу» (2015), в якому визначено, що: 1) особливості правового регулювання державної служби в системі правосуддя визначаються законодавством про судоустрій і статус суддів (ч. 4 ст. 5); 2) особливості оплати праці державних службовців в апаратах (секретаріатах) судів та інших органах системи правосуддя визначаються Законом України «Про судоустрій і статус суддів» (ч. 8 ст. 50); 3) особливості патронатної служби в судах, органах та установах системи правосуддя визначаються законодавством про судоустрій і статус суддів (ч. 4 ст. 92).

Поряд із цим, задля забезпечення організаційної єдності системи судового адміністрування в Україні, дуже гостро виникає необхідність у розробці та затвердженні Типової структури апарату суду, якої до сьогодні не існує. Як наслідок, кожний суд утворює штатні посади на власний розсуд, у зв'язку з чим виникає розгалуженість підходів до виконання завдань, поставлених перед апаратом суду.

Сьогодні важливо усвідомити, що суди у своїй діяльності підзвітні тільки громадськості, заради якої вони і працюють. В цьому світлі надважливого значення набуває обов'язкова наявність в апаратах судів посади прес-секретаря, що з урахуванням стрімкого розвитку способів і засобів комунікації, цифрових тенденцій є нагальною потребою сучасного інформаційного простору. Світові дослідження про судову систему доводять, що об'єктивна громадська думка сприяє змінам ситуації на краще, прискорює необхідні внутрішньо-системні перетворення у цій сфері, активізує відповідний рух за їх проведення.

Сучасні тенденції та процеси європеїзації з кожним днем висувують все серйозніші вимоги до керівників апаратів судів, які на сьогодні представляють достатньо молодий для України, натомість дуже важливий інститут судових адміністраторів. Враховуючи особливості та специфіку судової діяльності, на нашу думку, потребує свого удосконалення процедура добору кандидатів на відповідні посади та їх призначення.

Вважаємо, що доцільно було б запровадити спеціальну підготовку кандидата на посаду керівника апарату суду. Така підготовка має складатися із теоретичних та практичних блоків, що нададуть можливість забезпечити належну професійну орієнтованість кандидата. Керівник апарату повинен: усвідомлювати свій правовий статус, особливості правового статусу судді та володіти навичками управлінської діяльності з чітким розумінням меж адміністративних та процесуальних питань; знати основи організаційної діяльності апарату суду та розуміти принципи виконання покладених на нього завдань; орієнтуватися у спеціальних нормативно-правових актах, якими регламентується діяльність суду; вміти аналізувати й розв'язувати різні ситуації щодо належного організаційного забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи тощо.

Це надасть можливість сформувати висококваліфікований фаховий управлінський корпус на місцях із державно-управлінським мисленням, здатний забезпечувати виконання поставлених завдань на високому професійному рівні, постійно розвивати свої професійні знання, уміння, навички та мотивувати до цього колективи.

Адміністративні питання не повинні впливати на здійснення суддями судочинства, обтяжувати їх не властивими для процесуальної роботи функціями. Участь суддівського корпусу у вирішенні адміністративних питань через збори суддів має бути мінімізована і зводиться лише до недопущення порушення незалежності суддів, суду та судової влади України в цілому. Повноваження ж інших суб'єктів системи судового адміністрування в Україні мають бути врегульовані таким чином, щоб не виникало практичних проблем через їх дублювання або неоднозначне тлумачення.

Таким чином, на нашу думку, потребують перегляду та гармонізації повноваження зборів суддів, голови суду та керівника апарату суду в частині вирішення організаційних питань діяльності апарату суду.

Зокрема, вважаємо, що повноваження зборів суддів обговорювати питання роботи конкретних працівників апарату суду та приймати з них рішення, які є обов'язковим для виконання працівниками суду, є суто адміністративним та таким, що нівелює функції керівника апарату, який згідно із Типовим положенням про апарат суду, затвердженим наказом Державної судової адміністрації України від 08.02.2019 №131 (Типове положення про апарат суду, 2019), здійснює безпосереднє керівництво апаратом суду, забезпечує організацію роботи структурних підрозділів суду, працівників апарату суду, їх взаємодію у виконанні завдань, покладених на апарат суду, та до того ж забезпечує реалізацію єдиної державної політики у сфері державної служби, є керівником державної служби в апараті суду.

Такі повноваження зборів суддів певною мірою дублюють повноваження керівника апарату та породжують управлінську множинність, що несе загрозу для утримання керівником апарату належної виконавської дисципліни в колективі, враховуючи, що кожний суддя, не маючи щоденної адміністративної практики та широкого погляду на роботу апарату суду, може допустити управлінський суб'єктивізм. Тому, на нашу думку, доцільним буде внести зміни до пункту 1 частини 5 статті 128 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (Про судоустрій і статус суддів, 2016), визначивши, що збори суддів обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду та приймають з цих питань рішення, за необхідності визначають пріоритетні завдання для апарату суду та надають доручення керівнику апарату суду щодо їх виконання.

Окремої уваги заслуговує питання щодо відповідальності керівника апарату суду, суть якої полягає у звільненні керівника апарату суду з посади у разі висловлення йому недовіри зборами суддів відповідно до частини 3 статті 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (2016). На нашу думку, така спеціальна норма закону є суперечливою та недосконалою, такою, що суттєво звужує зміст і обсяг прав працівника у порівнянні з нормами чинного Кодексу законів про працю України та Закону України «Про державну службу», чим прямо порушуються приписи статті 22 Конституції України.

Відсутність визначення підстав та критеріїв висловлення керівнику апарату суду недовіри зборами суддів може стати реальним інструментом дискримінації у сфері праці, недопущення якої забезпечується статтею 21 Кодексу законів про працю України. Для

висловлення недовіри керівнику апарату суду спеціальним законом наразі не вимагається його присутність на зборах суддів, не надається йому право на надання пояснень та/або подання звіту про свою діяльність, що фактично позбавляє його права на будь-який захист, як державного службовця, від незаконного звільнення, що гарантується частиною 6 статті 43 Конституції України. Спеціальним законом не передбачено право керівника апарату суду на оскарження рішення зборів суддів про висловлення недовіри, що тягне за собою звільнення його з посади державної служби. Вказане суперечить змісту пункту 10 частини 1 статті 7 Закону України «Про державну службу» (2015).

З огляду на означене, вважаємо, що відповідні положення частини 3 статті 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (2016) також мають бути змінені. Питання висловлення недовіри керівнику апарату зборами суддів відповідного суду доцільно виокремити в окрему статтю спеціального закону, як винятковий вид юридичної відповідальності, із одночасним врегулюванням понятійно-термінологічного апарату, підстав, порядку, строків та термінів його застосування, що мають узгоджуватися із Конституцією України (статті 22, частина 6 статті 43), нормами Кодексу законів про працю України (статті 21, 149) (1971) та Законом України «Про державну службу» (пункт 4 частини 1 статті 87) (2015), а також надати право керівнику апарату за законом на оскарження прийнятого зборами суддів рішення у разі допущення процедурних порушень під час його прийняття та/або очевидної його незаконності, безпідставності та необґрунтованості.

Висновки.

За результатами дослідження встановлено, що важливо розмежовувати дві грані судової

влади як державного утворення. З одного боку – це здійснення судочинства, а з іншого – вирішення різного роду організаційних питань.

Обґрунтовано, що у викорененні недоліків судової влади України багато залежить від організаційного забезпечення діяльності/роботи суду, а отже від належного функціонування системи судового адміністрування.

Акцентовано увагу, що європеїзація системи судового адміністрування в Україні є нагальною потребою як для судової влади України, так і суспільства, котре прагне побудувати європейську демократичну, соціальну і правову державу.

Разом з тим показано, що структурно слід зберегти сформовану на сьогодні систему судового адміністрування в Україні, що сприятиме утвердженню сталої та стабільної управлінської практики, а також, що в процесі європеїзації системи судового адміністрування мають бути вирішені усі притаманні їй правові колізії, дублювання та протиріччя, усунути кризові явища.

Визначено ключові напрями вдосконалення системи судового адміністрування в Україні в умовах її європеїзації та в контексті Угоди про асоціацію з ЄС, зокрема: надати судовій владі України право законодавчої ініціативи, що забезпечує рівноправність повноважень трьох гілок влади; вирішити питання її фінансової гарантованості та стабільності; створити нормативно-правові передумови для організаційної єдності системи судового адміністрування в Україні, переглянути повноваження її суб'єктів та врегулювати відповідальність керівника апарату суду. Реалізація зазначених напрямів сприятиме підвищенню ефективності системи судового адміністрування в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Зіммер, М. (2011). Попередній огляд проблем та рекомендації щодо підсилення управління фінансами та бюджетного процесу судової системи України. *Проект «Справедливе правосуддя»*. Відновлено з https://newjustice.org.ua/wpcontent/uploads/2018/06/FAIR_Court_Budgeting_Report_UKR1.pdf
- Європейські судові системи – звіт CEPEJ з оцінки – за 2020 рік (на основі даних за 2018 рік). (2020). *Звіт CEPEJ*. Відновлено з [https://old.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/Presentation%20note%20to%20the%20CEPEJ%20Evaluation%20Report%20%E2%80%93%202020%20\(2018%20data\).pdf](https://old.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/Presentation%20note%20to%20the%20CEPEJ%20Evaluation%20Report%20%E2%80%93%202020%20(2018%20data).pdf)
- Про звернення Вищої ради правосуддя до Кабінету Міністрів України із пропозиціями щодо пріоритетних завдань фінансового забезпечення судової влади та її незалежності на 2025–2027 роки. №415/0/15-24. (2024). *Рішення Вищої Ради правосуддя*. Відновлено з <https://hcj.gov.ua/doc/doc/43805>
- Щодо організаційного та фінансового забезпечення діяльності органів судової влади. №2. (2024). *Рішення Ради суддів України*. Відновлено з <https://rsu.gov.ua/ua/documents?id=175&page=6&per-page=8#>
- Петиція із закликом підвищити заробітну плату працівникам апаратів судів набрала 25 тис. голосів. (2023, June 26). *Судово-юридична газета*. Відновлено з <https://sud.ua/uk/news/publication/274473-petitsiya-s-prizyvom-povyisit-zarabotnyu-platu-rabotnikam-apparatov-sudov-nabrala-25-tys-golosov>
- Типове положення про апарат суду. №131. (2019). *Наказ ДСА України*. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750-19#Text>

- Кодекс законів про працю України.* (1971). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
- Конституція України.* (1996). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
- Про державну службу. №889-VIII. (2015). *Закон України.* Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
- Про судоустрій і статус суддів. №1402-VIII. (2016). *Закон України.* Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19>
- Про Вищу раду правосуддя. №1798-VIII. (2016). *Закон України.* Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text>

REFERENCES

- A petition calling for a salary increase for court staff has garnered 25,000 votes. (2023, June 26). *Judicial and Legal Newspaper.* Retrieved from <https://sud.ua/uk/news/publication/274473-petitsiya-s-prizyvom-povysit-zarabotnyu-platu-rabotnikam-apparatov-sudov-nabrala-25-tys-golosov>
- Constitution of Ukraine.* (1996). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
- European Judicial Systems – CEPEJ Evaluation Report – 2020 (based on 2018 data). (2020). *CEPEJ Report.* Retrieved from [https://old.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/Presentation%20note%20to%20the%20CEPEJ%20Evaluation%20Report%20%E2%80%93%202020%20\(2018%20data\).pdf](https://old.vkksu.gov.ua/userfiles/doc/Presentation%20note%20to%20the%20CEPEJ%20Evaluation%20Report%20%E2%80%93%202020%20(2018%20data).pdf)
- Labor Code of Laws of Ukraine.* (1971). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
- On Civil Service. No. 889-VIII. (2015). *Law of Ukraine.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
- On the appeal of the High Council of Justice to the Cabinet of Ministers of Ukraine with proposals on priority tasks of financial support of the judiciary and its independence for 2025–2027. No. 415/0/15-24. (2024). *Decision of the High Council of Justice.* Retrieved from <https://hcj.gov.ua/doc/doc/43805>
- On the High Council of Justice. No. 1798-VIII. (2016). *Law of Ukraine.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text>
- On the Judiciary and the Status of Judges. No. 1402-VIII. (2016). *Law of Ukraine.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19>
- On the organizational and financial support of the activities of the judicial authorities. No. 2. (2024). *Decision of the Council of Judges of Ukraine.* Retrieved from <https://rsu.gov.ua/ua/documents?id=175&page=6&per-page=8#>
- Standard Provisions on Court Staff. No. 131. (2019). *Order of the State Judicial Service of Ukraine.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750-19#Text>
- Zimmer, M. (2011). Preliminary review of issues and recommendations for strengthening the financial management and budgetary process of the Ukrainian judicial system. *Fair Justice Project.* Retrieved from https://newjustice.org.ua/wpcontent/uploads/2018/06/FAIR_Court_Budgeting_Report_UKR1.pdf